

Maňasci Jaroslava Švába

Loutkovým představením se věnovali i profesionální výtvarníci, jako byl například Jaroslav Šváb, tvůrce sériově vyráběných typů maňásků, který na podzim 1943 uváděl loutková představení na půdě své grafické školy Officina Pragensis.

Loutky u letectva

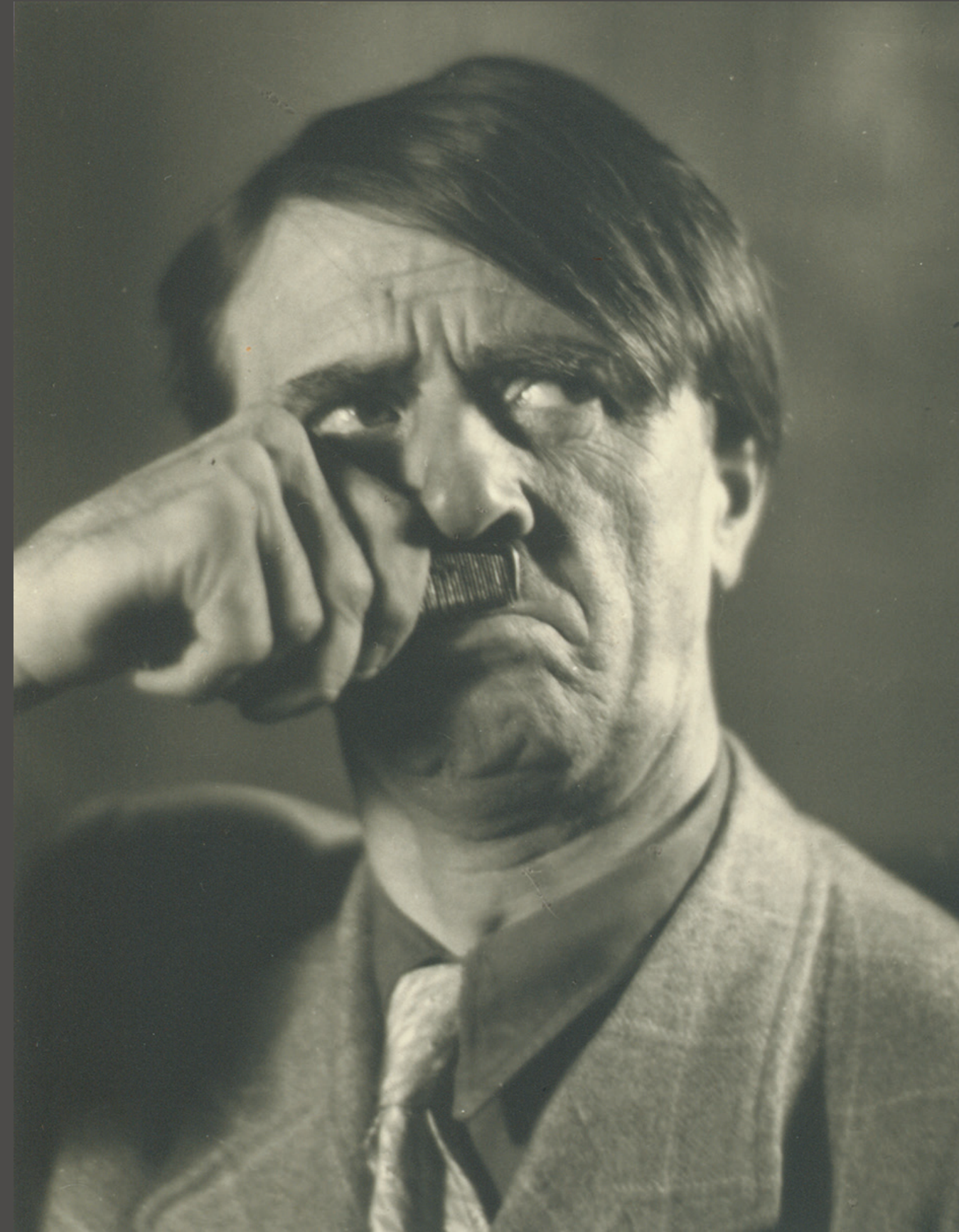
Za druhé světové války působil u československé jednotky v Anglii výtvarník Václav Podsedník. Ten za svého pobytu ve vojenské nemocnici vyřezal sadu loutek pro hru **Legenda legendovitá**, kterou nosil v hlavě. Ze hry vyšlo nakonec jen několik rozpustilých ukázek v Silvestrovské příloze vojenského deníku Naše noviny a loutky nastoupily svou výstavní dráhu, v rámci československé armádní výstavy procestovaly řadu měst v Anglii a Severním Irsku.

Hitler v sukni

V únoru 1939, těsně před příchodem okupantů, se v Plzeňském loutkovém divadle prof. Josefa Skupy konala premiéra hry **Kolotoč o třech poschodích**. Tato politická satira si brala na mušku rozpínavou politiku hitlerovského Německa vůči svým sousedům a později i k celému světu a reagovala tak na Mnichovskou dohodu. Zápětka se točí kolem chamtivé domácí paní Drbálkové, která chce v třípatrovém domě zvětšit svůj životní prostor na úkor ostatních nájemníků, zejména Spejbla a Hurvínka. V paní Drbálkové diváci hravě rozpoznávali Adolfa Hitlera a zesměšnění jeho dobytelských plánů.

Loutka paní Drbálkové se svým tvůrcem, hercem a řezbářem Janem Vavříkem-Rýzem. Tento Skupův spolupracovník stvořil původně paní Drbálkovou jako rozhlasovou postavičku, která jako pavlačová drbna jedovatým jazykem komentovala aktuální dění.

Jan Vavřík-Rýz (1900-1970) parodující Adolfa Hitlera.

Scéna z inscenace **Kolotoč o třech poschodích**, Plzeňské loutkové divadlo prof. Josefa Skupy

Harro Siegel (1900-1985)

Švejdy Navarovského sláva a pád

Skupina PULS uváděla od roku 1941 v Klubu umělců řadu loutkářských pořadů, tím nejúspěšnějším byl **Večer Viktora Dyka** (1944), jehož součástí byla i komedie **Švejdy Navarovského sláva a pád**, uvedená pod názvem **Sága rodu Navarova**. Viktor Dyk svého Švejdu Navarovského napsal za prázdninového pobytu v Navarově roku 1910 pro pobavení svých přátel, které sám v maňáskové komedii parodoval.

Harro Siegel

V letech 1939-1943 působil jako umělecký ředitel Říšského loutkového institutu (Reichsinstitut für Puppenspiel), který byl založen v roce 1939. Hlavní úlohou institutu bylo umělecké vzdělávání profesionálních loutkářů. Harro Siegel zde vytvořil sérii maňásků (s výjimkou karikatur britských politiků Chamberlaina a Churchilla, které navrhl sochař Karl Fritz Kredel). Harro Siegel připravil také zahraniční výstavu institutu, která měla propagovat německé umění. V Paříži v roce 1941 byla výstava přijata velmi rezervovaně a v Oslu byla zcela bojkotovaná.

Pro německé loutkářství byla válka obdobím zkoušky. Ačkoliv mnozí loutkáři akceptovali podmínky spolupráce s režimem, ne všichni se jí účastnili s ideologickým přesvědčením.